

SPECIÁLIS JOGOK

DR. KOTTMAN DEZSŐ

**Országos Betegjogi, Ellátottjogi, Gyermekjogi és
Dokumentációs Központ**

2015. SZEPTEMBER 19.

TÁMOP 5.5.7-08/1-2008-0001
Betegjogi, ellátottjogi és gyermekjogi képviselői h
és civil jogvédő munka fejlesztése

SZÉCHENYI 2020



MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Szociális
Alap



BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

- Teljeskörű ellátáshoz és egyéni szükségletekhez való jog
- Személyes adatok védelméhez való jog
- Akadálymentes környezethez való jog
- Társadalmi integrációhoz való jog
- Intézmény működésével és gazdálkodásával kapcsolatos legfontosabb adatokhoz való jog

- Magyarország Alaptörvénye (2011. április 25.)
- 1993. évi III. törvény a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról
- 1997. évi LXXVIII. törvény az épített környezet alakításáról és védelméről
- 1998. évi XXVI. törvény a fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségük biztosításáról

- 2003. évi CXXV. törvény az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról
- 2011. évi CXII. törvény az információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról
- 1/2000. (I. 7.) SzCsM rendelet a személyes gondoskodást nyújtó szociális intézmények szakmai feladatairól és működésük feltételeiről
- 2013. évi CLXXVII. törvény a Polgári Törvénykönyvről

A szociális intézményi ellátást igénybe vevő ellátottnak joga van szociális helyzetére, egészségi és mentális állapotára tekintettel a szociális intézmény által biztosított teljes körű ellátásra.

A teljes körű ellátáshoz való jog keretében biztosítani kell:

- étkeztetés megszervezését (legalább napi háromszori)
- ruházat, textília biztosítását

- egészségügyi ellátást
- mentálhigiénés ellátást (személyre szabottan)
- szocioterápiás foglalkozásokat
- tankötelezett korú gyermekek oktatásnak megszervezését
- érték- és vagyonmegőrzést
- intézményben elhunytak eltemettetésének megszervezése

Az egyéni szükséglethez igazodó ellátáshoz való jog A szociális intézménynek az egyéni szükséglethez igazodó mentális ellátást, valamint az orvos javaslatára előírásainak megfelelő étkezési lehetőséget (pl. diéta, gyakoribb étkezés stb.) kell biztosítania az intézménynek. A tartós bentlakásos intézetekben élők részére egyéni szükségleteik felmérése céljából egyéni gondozási terv készül.

A személyes szükséglet körébe tartozik különösen az intézményi ellátást meghaladó mennyiségű vagy minőségű ételmezés, ruházat, valamint textília. A szükségletek kielégítését szolgálja még a személyes használati tárgy (pl. televízió, magnetofon, rádió, hűtőszekrény) és szolgáltatás (pl. fodrász, kirándulás, kulturális program) is.

Az egyenlő bánásmódhoz való jog

A szolgáltatások biztosítása során az egyenlő bánásmód követelményét meg kell tartani(különös tekintettel a védett tulajdonságokra), jövedelmi helyzetet csak törvényben meghatározott esetekben és feltételek mellett lehet vizsgálni.

személyes adat fogalma: „az érintettel kapcsolatba hozható adat – különösen az érintett neve, azonosító jele, valamint egy vagy több fizikai, fiziológiai, mentális, gazdasági, kulturális, vagy szociális azonosságra jellemző ismeret – valamint az adatból levonható, az érintettre vonatkozó következtetés”.

Alapelvek:

- Célhoz kötöttség
- Adattovábbítás és nyilvánosságra hozatal korlátozottsága
- Adatminimalizálás
- Adatbiztonság
- A cél megvalósulásához szükséges mértékben és ideig

Szttv. 94/E. § (5) Az ellátást igénybe vevőt megilleti személyes adatainak védelme, valamint a magánéletével kapcsolatos titokvédelem. Az igénybevételi eljárás során különös figyelmet kell fordítani arra, hogy az ellátást igénylő adataihoz csak az arra jogosult személyek férjenek hozzá. Az intézményvezető köteles biztosítani továbbá, hogy az intézményi elhelyezés során az ellátott egészségi állapotával, személyes körülményeivel, jövedelmi viszonyaival kapcsolatos információkról más ellátást igénybe vevő, valamint arra illetéktelen személy ne szerezhessen tudomást, különös figyelemmel az ellátást igénybe vevő szociális rászorultságának tényére.

A személyes adatok védelméhez való jog sérelme esetén sérelem díj követelhető.

A Ptk. 2:43. §-a alapján

„A személyiségi jogok sérelmét jelenti különösen

- a) az élet, a testi épség és az egészség megsértése;
- b) a személyes szabadság, a magánélet, a magánlakás megsértése;
- c) a személy hátrányos megkülönböztetése;
- d) a becsület és a jóhírnév megsértése;
- e) a magántitokhoz és a személyes adatok védelméhez való jog megsértése;
- f) a névviseléshez való jog megsértése;
- g) a képmáshoz és a hangfelvételhez való jog megsértése.”

- Jogegyenlőség: az állampolgárok
egyenjogúságának elve, illetve
jogérvényesítés érvényesülése. (Atv.
XXIV. cikk, XXVII. cikk)
- A jog megvalósulásának sem jogi, sem
természeti akadály nincs

Esélyegyenlőség - esélyegyenlősítés

Három tényező:

- sem természeti, sem társadalmi alapon objektíve nem korlátozott jogegyenlőség
- a hátrányos megkülönböztetés tilalma
- a hátrányok leküzdését célzó pozitív diszkrimináció (jogegyenlőség megvalósulását, az esélyegyenlőtlenségek kiküszöbölésével segíti)

Akadálymentes: az épített környezet akkor, ha annak kényelmes, biztonságos, önálló használata minden ember számára biztosított, ideértve azokat az egészségkárosodott egyéneket vagy embercsoportokat is, akiknek ehhez speciális eszközökre, illetve műszaki megoldásokra van szükségük.

A fogyatékos személy megillető jogok:

- Környezet: A fogyatékos személynek joga van a számára akadálymentes, továbbá érzékelhető és biztonságos épített környezetre, amely jog vonatkozik különösen a közlekedéssel és az épített környezettel kapcsolatos tájékozási lehetőségekre.

- Kommunikáció: A fogyatékos személynek, családtagjainak, segítőinek biztosítani kell a hozzáférés lehetőségét a közérdekű információkhoz, továbbá azokhoz az információkhoz, amelyek a fogyatékosokat megillető jogokkal, valamint a részükre nyújtott szolgáltatásokkal kapcsolatosak.
- A fogyatékos személyt az információs esélyegyenlőség megilleti az információs társadalmi szolgáltatások igénybevételekor.

- Támogató szolgálat, segédeszköz: A fogyatékos személy részére biztosítani kell a fogyatékosága által indokolt szükségleteinek megfelelő támogató szolgálat igénybevételét, továbbá segédeszközt.
- Foglalkoztatás: A munkához való jog valamennyi magyar állampolgár alkotmányos joga. Ezt a fogyatékos személyek esetében ki kell egészíteni azzal, hogy lehetőség szerint integrált, ennek hiányában védett foglalkoztatásra jogosultak. Ennek hiányában speciális munkahelyet kell működtetni.

Integráció: egységesülést,
beolvasztást, beilleszkedést jelent.
Az integrációnak nem célja a különbségek
megszüntetése, hiszen mindannyian
mások vagyunk, senkinek sem célja az
uniformitás.

Helyzetkép:

- Alacsony foglalkoztatottság
- Kapcsolati kirekesztődés
- Intézmény-centrikus szolgáltatások

Feladat:

- Esélyegyenlőség, esélyteremtés
- Hozzáférhetőség, akadálymentesítés

Az integráció nehézségei:

- Szemléletváltás
- Szegregáció megszüntetése
- Akadálymentesítés bővítése (anyagi)
- Diszkrimináció háttérbe szorítása

Eszközök:

- Akadálymentesítés
- Önálló élet, önrendelkezési jog
érvényesítése
- Képességek fejlesztése
- Kitagolás, támogatott lakhatás
- Támogatott döntés

Az intézmény működésével, gazdálkodásával kapcsolatos legfontosabb adatok megismeréséhez joga van az ellátottnak. Ennek teljesítése érdekében az intézmény vezetője évente tájékoztatót készít az intézmény gazdálkodásáról, és azt az intézményben jól látható helyen kifüggeszti, valamint szükség esetén szóban ad tájékoztatást az ellátást igénybe vevő részére. A tájékoztató tartalmazza az intézmény működési költségének összesítését, az intézményi térítési díj havi összegét és az egy ellátottra jutó, havi önköltség összegét.

A fogyatékos személyek jogainak érvényesülése érdekében különösen figyelemmel kell lenni:

- az akadálymentes környezet biztosítására;
- az információkhoz, az ellátottat érintő legfontosabb adatokhoz való hozzáférés biztosítására;
- a képességek, készségek fejlesztésére, illetve az állapotfenntartás vagy -javítás lehetőségeinek megteremtésére;

- az önrendelkezés elvére, a fogyatékos személy életvitelével kapcsolatos döntéseinek tiszteletben tartására;
- a társadalmi integrációjukhoz való jogra, más személyekkel történő kapcsolat létesítésére, kapcsolattartásra, valamint intézmények, szolgáltatások igénybevételére, elérésére.

A pszichiátriai betegeket ellátó valamennyi bentlakásos intézményben veszélyeztető vagy közvetlen veszélyeztető magatartás tanúsítása esetén – a pszichiátriai betegek jogaira vonatkozó rendelkezések figyelembevételével (fizikai, kémiai, biológiai vagy pszichikai eljárással) – korlátozó intézkedést lehet alkalmazni.

Hajléktalan személyek esetén:

- Különös figyelemmel kell lenni az emberi méltóság védelmére
- Biztosítani kell az alapvető tisztálkodási, pihenési feltételeket
- Az intézményi szolgáltatásának igénybevétele nem tehető függővé olyan információktól, melyek korábbi életvitelével, előéletével kapcsolatosak
- Postacím biztosítása

A szenvedélybetegeket ellátó bentlakásos intézményben különös figyelmet kell fordítani az ellátottak adatainak, személyiségi jogainak védelmére.

A gondnokság alatt álló személyek esteében, az intézményvezető köteles kezdeményezni új gondnok kirendelését, ha a gondnok a gondnoki teendőket nem megfelelően látja el, különösen, ha nem a gondnokolt érdekeinek figyelembevételével végzi ezen feladatokat.

Felülvizsgálat: ellátását igénybe vevő személynek, illetve törvényes képviselőjének joga van az ellátott állapotának felülvizsgálatával kapcsolatos információk megismerésére. Továbbá tájékoztatni kell a felülvizsgálat céljáról, folyamatáról, valamint annak eredményéről.

KÖSZÖNÖM A FIGYELMET!

TÁMOP 5.5.7-08/1-2008-0001

Betegjogi, ellátottjogi és gyermekjogi képviselői hálózat
és civil jogvédő munka fejlesztése

SZÉCHENYI 



MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Szociális
Alap



BEFEKTETÉS A JÖVŐBE